

FOAIE

пептръ

МШТЕ, ШМЪ ШІ ДІТЕРАТУРЪ.

№. 47.

Duminescá 23. Noembrie.

1841.

SEMN DE VIAЦЪ

націоналъ ші дп Бесаравіа.

— D. A. Хъждъѣ ефор скоалеі цінъ-тале дпн Хотін кареле аѣ фькът атъта сенсацие прпн кьвкънтъа че аѣ ростит свнт акъм доі ані ла прілежъа зпзі ексамеп, (vezі Къріеръа N. 10.) ла 24. Ізніе 1840 дп сеаца пьвлькъ апъвалъ а ачеші скоалъ аѣ четит зп поѣ кьвкънт інтітълат „Съвеніре де челе трекъте, ідее де челе де фадъ, ші арътаре де челе вітоаре а Молдавіей.“ Не паре реѣ къ ка Ромъні пьвтем мъртърісі къ мърдріе тоате къте се кьпріндѣ дп ачел кьвкънт, ші къ пьмаі зрмъторъа період есте вреднѣк де чпнстеа націей ноастрѣ:

„О націе ромънеаскъ, націе де не акъм слъвѣтъ дптре тоате попоареле челе маі фьймоасе прпн съвеніреле історіче а времеі трекъте, ші прпн констітѣціа політѣкъ де астъзі (?), addъді амінте къ соарта есте ка съ ле дптречі пре тоате одатъ, прпн чівілісациа ші прпн о славъ каре наше дпн кьлтъра шінделор ші а артелор, кьм челеалате попоаре те дптрекъ прпн мареа дпндере а дпмъръділор лор, ші прпн ачеа славъ а рьсвоаіелор. Дп адевър, дакъ поі вом арънка о кьтътърѣ

асъпра ачелор попоаре каре ші аѣ кьшпгат зп пьте фамос дп аппалеле історіей, поі vedem къ чел маі славъ дпн тоате прпн дпндереа пьмкънтъаі ші прпн пьмъръа четъценілор, аѣ дптрекът тоате націеле прпн репътеле сеѣ. Атепнені аеа deavіа а зечеа партѣ а Греціей, ші къ тоате ачесте адъчереампте а лор стрълъчеще дпкъ къ чеа маі фьймоасъ лзмінъ. Каре есте оаре прічина ачестей стрълъчпрі? Не грешптъ къ пьі пептръ къ ветежіа лор ле аѣ дат дп време де шесе зеі де ані domnіа песте тоді чейланді Греці, пь пептръ къ аѣ вірзіт арміеле пенъмърате а Першілор ла Marathon, ла Salamīna, ла Platea, ла Mikale. Дар аѣ креат шінделе ші артеле; дар аѣ кьлтват дувъдътърїле ші аѣ рьдікат вечінічїле монъменте а ценївлї; аѣ апрпнс фькъліа фїлософїей, аѣ пьртат лзмїна еї ла тоате попоареле, ші ле аѣ арътат дпнпрезпъ къ шінделе ші къ артеле каре дпфрмъседеазъ вісаца, ші віртъдіеле карей даѣ зп адевърат прец. . . Прпн ачѣаста, міка ноастръ Молдовъ поате ші тревъзе съ ажыгъ ші са ла мъріре!“ —

Съ деа Дъмнезеѣ съ се дпмпнеаскъ ачесте патріотіче дорпнде; фїенде каре вьп Ромън ле фаче, дар. . . .

D. A. Хъждеѣ есте пълъ акъм кѣпо-скѣт дн Дачіа пѣтаі прін преалѣдатеа сеѣ кѣвѣнт асѣпра векеі славе а Молдавіеі; днсеѣ лѣкрѣрїле сале пѣ се тѣрѣнеск дн атѣта. Далї де шї дн лїмба рѣсаскѣ, аѣ лѣкрат мѣлте шї марї, шї маї тоате дн фолосѣл патріеі сале. Нѣ сокотїм дар фѣрѣ интерес де а фаче кѣпоскѣт четїторїлор пострї продѣкціїле D. Хъждеѣ, пре-кѣм не ле-аѣ днпѣртѣшїт D. Кавалерѣл K. Стаматї алт лїтератор ромѣн каре аре зп портофолїѣ пїлн де фѣрѣмоасе ком-пѣнерї а сале, каре пѣдеждѣшїм вор ведеа дн пѣцїлн лѣмїна зїлеї. — D. A. Хъждеѣ аѣ пѣвлїкат пълъ акъм, дн Вѣстнїкѣ Европѣї за 1850 1) Кѣптече історїче а Молдавіеі, 2) Повестеа лѣї Дѣка Водѣ; дн Молва 1854 1) о леденѣ асѣпра лѣї Петречеїкѣ, 2) Жѣдекатъ ла сѣрдѣрїа де Орхеїѣ, 3) Кѣцегѣрї молдовенесї; дн Телескопѣ 1) Деспре лїтераторїї Бе-саравїеі 1854, 2) Кѣптечеле попѣларе а Молдавіеі дн прївїре історїкѣ 1853, 3) Скрїсоаре асѣпра їмпортенціеі лїмбеї ро-мѣнесїї пѣнтрѣ кѣпошїнда історїеі рѣсенїї; дн Лїсткї селѣкаго обшества въ O-деса 1) скрїсоаре кѣтрѣ D. Александрѣ Стѣрза асѣпра господѣрїеі кѣшпесїї а Бе-саравїеі, 2) Елена фїїка лѣї Стефан чел маре. D. Хъждеѣ аѣ маї компѣс днкѣ Ботанїка Молдавіеі рѣсенїе шї ромѣненїе не пѣвлїкатъ днкѣ, шї се днделетнїченїе кѣ скрїереа зпїї Dїкціонар ромѣнск шї рѣсесѣ.

(D. Lit.)

ТРЕИ MANUSCRISE

пѣнтрѣ Г. Шїнкаї.

Іарѣ Шїнкаї! D. M. Когѣлнїчанѣ адїстант Домнеск, зїче дн бїографїа лѣї

Шїнкаї пѣвлїкатъ шї дн „Dacia са лїте-рарѣ“: „Хронїка лѣї Шїнкаї есте зп лѣ-крѣ атѣт де маре, атѣт де преїос, дн-кѣт кѣвїнтеле днї лїнесек спре аїтї арѣ-та тїрареа. Мїї де докѣментѣрї некѣпо-скѣте, раре се афлѣ адїпате; шї пѣ стаѣ ла дндоеалѣ де а зїче, кѣ кѣт хронїка ачеаста пѣ ва фї пѣвлїкатъ, Ромѣ-нїї пѣ вор аве Історїе.“ Пѣнтрѣ D. Когѣлнїчанѣ ексемпларїѣл Хронїчеї есте деїдѣтѣлѣ аколо акасѣ дн Іашї, — прїп ѣрмаре кѣвїнтеле Дсале кѣпрїнд зп адевѣр кѣ тотѣл ісвїторїѣ че шї не чеї маї со-мнѣрошї ар пѣтеа сѣї деїсепте днн летар-їосѣл лор сомп. Надїе: фѣрѣ історїе! Се поате? Нѣ се поате. — Че ідеї посо-торѣте ачестеа! Шї пої Трансїлванїї днн акѣрор сѣшї шї пѣтѣлїт ешї ачел Шїнкаї, фѣрѣ каре Ромѣнїї пѣр авеа Історїе, пої, карїї авем непорочїреа де а пѣ пѣтеа кѣпоаше мѣлт лѣдѣта Хронїкѣ маї де а-проане, маї пѣтеам ла тоате ачестеа аѣфо-га маї мѣлте тѣрѣсѣрї атѣт днн вїада лѣї Шїнкаї, кѣт шї днн ачелорлалїї дої вѣр-вадї контїмпоранї аї лѣї, деспре каре пѣ не дндоїм кѣ ар фї тотдеодатъ тѣрѣсѣрї, датѣрї пѣнтрѣ Історїа кїар а надїеї ромѣ-ненїї ашїа кѣм се афлѣ еа дн Трансїлва-нїа, дакѣ Крїтїчїї не вор да словозенїе а зїче, кѣ шї о надїе полїтїченїе перекѣпо-скѣтѣ днїї поате авеа де пѣ тоатѣ, чел-пѣцїлн днсеѣ фрагменте днн Історїа са.

Дн ѣрма челор атїнсе ла Нрѣл 12 а „Фоїї“ днн анѣл кѣргѣторїѣ, сосїрѣ перѣнд ла Редакціе треї бїографїї пѣнтрѣ Шїнкаї, доаѣ днн Трансїлванїа шї зпа днн пѣрѣїле Орѣзїї марї. Тоате ачестеа бїографїї ісво-рѣск маї мѣлт пѣтаї днн кѣпоскѣта Еленаї а пѣнѣрїторїѣлїї пострѣ Хронїграф, — кѣ

ачеа деосібіре днсь, кэмкь Днѣл П., кэм ам ші възет ла Нр. 42 а Фойі е дн старе а не дѣче prin спиноаса віацъ алѣ Шінкаі пълъ ла 1814., iar Днѣл П. пѣмаі пълъ ла 1804 ші Anonimѣл біограф де лжнгъ Орадіа пълъ ла 1808., дн каре ан зиче кь ар фі ші тѣрїт Шінкаі дн Сатѣл Сінеа а магнатѣлѣ Daniil Ваши дн Комітатѣл Авазивар, де unde с'ар ведеа, кь пема Орадіа дн не вѣрватѣл пострѣ кь тѣлт маі painte mort, де кѣт с'аѣ днтѣмплат ачеаста дн адевѣр; пентрѣкь сѣнт довезі ne'ndoite, кэмкь Шінкаі ші пълъ ла апл 1814 маі дтѣлесе одатъ prin Трансїлванїа. О пемжнгѣтоаре дмпредѣвраре есте ачеаста, кэмкь нічї сѣс лѣздадїї патрѣ Біографї, нічї алтѣл нїмїнеа пѣ не шїе арѣта локѣл ші дакь пѣ зїоа, тѣкар апл дн каре тѣрї Шінкаі. Д. П. не сѣтѣїеце а лѣса, ка анекдотеле дн віаца ачестѣї вѣрват маі віне сѣ піарѣ дн вechї некѣноскѣте. Дн прївінда анекдотелор дн кѣрсѣл віеції лѣї Шінкаі, фїе, піарѣ; днсь пентрѣ некѣноащереа локѣлѣї ші а времїї дн каре фѣ тречереа лѣї дн віаца ачеаста пентрѣ джнѣл атѣт де дѣштѣноасѣ, кь че сѣ не деспѣгѣвїм? Редакторѣл ачестеї „Фой“ афлѣндѣсе дн painte кь 10—12 апї дн Клѣж, дн деселе петречерї ші дїекѣрсѣрї че авеа атѣт кь ѣн вѣрват ромѣн адѣнат дн шїїнде ші каре стѣтѣсе дн релѣдїї стрѣнсе фамїїаре анѣмїт кь ферї чїтѣл Петрѣ Маїор, кѣт ші кь алдїї оаменї маі тїнерї де ай пощрїї, дн делеасѣ деспре Шінкаі атѣта, кэмкь не ла 1814 Г. Шінкаі інтра ші емїа дела кѣте ѣн магнат кь о пѣрке де декадїї дн спїнаре, дн каре днїї дїнеа фелїзрї де кѣрцї (кѣм се веде пѣмаї маѣскрїсе), ші кь дѣпѣ кѣтѣва време

тот пѣ се шїе дн че ап! — ар фї тѣрїт — сѣ спѣнем сѣ не спѣнем? — песте Клѣж дн сатѣл Іклод, дѣпѣче ар фї зѣкѣрїт не сѣпт стрешїїїле оаменїлор. — Ноаѣ пѣ не стѣ дн воїе а зѣгрѣвї маї нїѣ грелеле времї че зрмарѣ дн Трансїлванїа дѣпѣ тоартеа дн пѣратѣлѣї Іосїф П., кѣчї атѣчїї прїчїїїле кѣдерїї ші а тїкѣлошїїлор лѣї Шінкаі ар венї ла чеа маї дорїтѣ лѣмїнѣ. Пентрѣче Шінкаі, каре днтемеїасе 300 школї ротѣнещїї дн Ардеал*), пѣмаї фѣ сѣферїт ка Дїректор шкоалелор? Пентрѣче пѣ фѣ сѣферїт ка Ревїзор де кѣрцї ла Бѣда? — —

Кь ачест прїмеж Редакція пѣ лїпсеце а да четїторїлор ші зрмѣтоареле пѣдїне кѣвїнте дн біографїа Шінкаїанѣ лѣкратѣ де Днѣл П., каре кь кѣт атїнѣ нїце стрѣне ла але кѣрор сѣпет тѣлцї стаѣ шї аскѣлтѣ, кь атѣта сѣпт ші маї интересанте. Днѣл П. се дндреапѣт кѣтрѣ пої шї зиче:

„Domnѣле Редакторѣї!

Nihil solet ingeniis summa nocere dies.
Ovidius.

„Кэмкь еѣ сѣнт ѣн адевѣрат Трансїлвѣнеан, де пѣ ай шїї, днкь не лесне маї пѣтеа кѣноаще дн фантеле шї лѣзрѣрїїле тѣле. Еѣ тотдеаѣна, ва шї чїсїалалдїї патрїоцїї, маї тѣрзїїѣ, шї пѣмаї атѣчїї тѣ децент, кѣнд фрацїї пострїї де песте тѣнцїї Карпадїлор пѣнѣмаї аѣ днчепѣт, дар аѣ шї іспрѣвїт лѣкѣрѣрї, каре кь дрептѣл се

*) Дар unde маї сѣнт дн ачелеа 300 школїї? Нічї Дїректор актѣл п'аѣ. — Д. к. Гѣверн порѣнчеце а се да о маї възѣ едѣкадїїе Ромѣнїлор, кѣтелеа Комітатѣрїї (шї анѣмїт ал Тѣрзїї кь тѣлѣ дн дѣзрѣ) дѣдѣрѣ шї Денѣтадїлор дн інстрѣкцїїе, ка ачест обїект сѣ се іа дн сѣс ла Віета віїтоаре. Шї аної?

ținea de noi. Биография рѣпосатѣлѣ Г. Шинкаї дѣи іесте кѣпоскѣтъ де опт ані; о ам дѣи тѣлѣ де атѣта вѣрѣме, ши тотѣши чѣле маї дѣтѣи трѣсѣрї а вїедїи ачестѣи пемѣрїторїѣ Літераторїѣ ши патриот трѣвѣи сѣ іасѣ ла лѣминѣ прин зѣи Молдаво-Ромѣни, зѣи вѣрѣват тїпѣр, каре, де нѣ тѣ дѣи шїл, дѣипаїнте де чїпчї шеасе ані се афла дѣикѣ дѣи Академіа Берлінѣлѣ. — Дар че тїраре? Нѣ аѣ ешїт вїада вестїтѣлѣ Фа-вѣліст ал Ромѣнилор Дїмітріе Цїкїндеал, а рѣвїнїторїѣлѣ кѣлѣтѣреї націонале Г. Лазар прин D. I. Еліад дѣи Цара ромѣнеаскѣ? А пемѣрїторїѣлѣ ши престе веакѣл сѣѣ дѣи-палтеї Ценїї В. Фабіан прин D. Попескѣ Скрїван Молдаво-Ромѣнѣл? Ши че шїї, оаре П. Маїор, С. Клаїн, ачешї дої корїфеї а Клерѣлѣ ши а Літераторїлор Нації Трансїлвано-Ромѣнеїї пѣши-вор афла іарѣши дѣи ачѣле пѣрїї Биографїї лор?“

„Да те мїнѣзѣї, шїїїї паре рѣѣ, кѣ лѣкрѣрїле мерг аша, ши аї тот дрепѣл спре ачаста, пентрѣкѣ ватѣрѣкѣ Патріа поа-стрѣ аѣ авѣт дѣи тоате веакѣрїле вѣрѣваїї дѣи вѣзѣцаїї, прекѣт доведеск скрїсорїле лор, дар атѣца ши аша солїзї, кѣдїї аре акѣт, нїчї одатѣ нѣ аѣ авѣт; вѣрѣваїї, зїк, атѣт дѣи чїнѣл преодеск кѣт ши чел тїрѣнеск, карїї не орї че катедрѣ а знеї знїверсїтѣдїї Езропїне ар фаче чїнѣсте, дѣисѣ націа поа-стрѣ ачешїї фѣлїѣ де вѣрѣваїї нїчї одатѣ нѣ аѣ шїїт, нѣ зїк аї спрїжїні, дар нїчї аї предѣї, дѣипѣ кѣт с'ар фї кѣвенїт.“

„Дїн ачешта прїчїнѣ о парте а Літе-рацілор пошрї аѣ фост сїліцї ашї пѣрѣсї патріа ши ашї кѣзта порочїреа дѣитр'алте дѣрї. Чеїалалцї Літераторї аї пошрї, карїї се маї афлѣ не ічї колеа пѣштре ної, не лѣнѣ свїдїрїле венїтѣрї сѣпт дѣнгрѣоїадї

кѣ чѣле дїн дерегѣторїе аша, кѣт пар аѣ вѣрѣме асе дѣнделетнїчї кѣ чѣле че се дїн де літератѣрѣ.“

Дѣипѣ че кондеїл Длѣї П. скоате вїада лѣї Шинкаї дѣипѣ кѣт с'аѣ зїс маї сѣс, апої дѣкеїе аша:

„Деспре Шинкаї се поате зїче, кѣ орї че аѣ скрїс, scripsit inter dolores et aegumnas. Фїе оаселе лѣї орї знде вор фї, сѣфлетѣл лѣї іесте пегрешїт дѣи локѣл ферїчїрїї, дакѣ іесте адевѣрат ачѣїа че аѣ зїс ачел таре Фїлософ ши Ораторїѣ ал Романилор Чїчеро: „Тѣтѣрор ачелора, каре аѣ спрїжїнїт патріа кѣ артеле, о аѣ ажѣтат кѣ сѣатѣл, о аѣ тѣрїт прин шїїнѣе ши лѣкрѣрї дѣи вѣзѣцате, ле іесте гѣтїт зѣи лок анѣмїт дѣи черїѣ, знде чеї рѣпосадї дѣи вѣчї се афлѣ. — Міе дѣи паре рѣѣ, кѣ нѣ пот рѣдїка ачестѣї патриот зѣи монѣмент маї стрѣлѣчїт. — — Чел маї таре ши маї стрѣлѣчїт монѣмент пентрѣ рѣпосатѣл ва фї ачела, каре іл ва рѣдїка прин тїпѣрїреа Хронїчеї Ромѣнилор Кѣ-вїошїа са Пѣрїнтеле Германо дїн Іашї, дѣитрѣ а кѣї пропрїетате се афлѣ ачел Ма-нѣскрїс; зѣи монѣмент, каре дѣи націа ромѣнеаскѣ дѣи вѣчї а амѣндѣрора дѣлчѣа адѣчере де ашїнте ва пѣстра, П.“

Четїнд сѣ ачестеа ши алтеле асемеѣа ачестора дїн маї сѣс арѣтателе Манѣскрїсе, кѣцїетѣнд чеваш маї тѣлт асѣпра лѣї Шинкаї ши а контїмпѣранїлор сѣї, нѣ почїѣ а нѣ тѣ опрї ши а нѣ рефлектá ічї колеа. D. П. зїче, кѣткѣ о парте а Лі-терацілор пошрїї Трансїлванї не-афлѣнд спрїжоанѣ ши предѣїре ла Націа са аїчї авасѣ, аѣ фост сїліцї ашї пѣрѣсї патріа

ші аші къзта порочіреа дитр'алте църї. Ачі де сіне се рідікъ дитревареа: Есте нація виноватъ ла ачест рѣѣ? Ръспзндем нѣ деа дрептѣл чї піезіи: Нація ромѣнеаскъ не ачі стѣ сѣпт епітропіе шї зп пѣпїл че поате? — — Дитр'ачеаїа съ нѣ зїтѣм а деосїбі шї дитре чеї ешїдї дїн патріа поастрѣ. Есте адевѣрат, кѣмкъ кїар дїн веакѣл Ракоділор, не кѣнд шї комзнікація ера маї маре дїн Трансїлванїа, трекарѣ тѣлцї вѣрвацї дн Молдаво-Ромѣнїа, днсъ нѣ тот дїн зпѣл шї ачелаш дндемн. Шїї шї анзміт дн времіле маї веки ешїрѣ дїн релїціосїтате, інтрарѣ прїп тѣвѣстїрї шї о парте вѣпѣ дїн еї се фѣкѣрѣ тѣргѣрїтареле статѣлї кѣлѣгѣреск (тѣгѣдзїаскъ ачеаста чїне поате). Алдїї їарѣш ешїрѣ нѣ къ доар' пѣтѣнтѣл пащерїї нѣ леар фї дат хранѣ чїнстїтѣ де тоате зїлеле, кѣ каре сѣнт шї алдїї шї тревзїе съ фїе тѣлцїтїдї дѣпѣ стареа патріеї поастре, нѣ, чї пентрѣкъ магазіа щї-їнделор адѣпате шї фрѣмоаселе лор таленте, саѣ ла зпїї кїар ценїл лор ле арѣта о алтѣ сферѣ маї ларгѣ, маї днпалтѣ де лѣкраре, не каре еї не афлѣнд'о дн патріе о къзта шї афарѣ дїн ачеастѣ патріе, днсъ тот дн сѣлѣл націеї лор. Нѣ воїн а хотѣрѣ, дакъ ачеї кѣцї с'аѣ жѣртфїт не ачеастѣ кале а вїртѣдїї чеїї кѣрате саѣ шї пѣмаї а вїртѣдїї чївіле, 'шаѣ ажѣнс скопѣл, аѣ афлат дн цѣрїле вечїне врео тѣлцїтїре пѣлѣ ера днѣѣ дн вїадѣ. Ам дорї, ка ачеї Молдаво-Ромѣнїї, карїї стаѣ дн капѣл тревїлор, атѣнчї кѣнд кѣдетѣ кѣтеодатѣ шї ла конфрацїї лор, кѣм ле кам зїк „Днѣгренїї,“ ачеаста съ нѣ о пїардѣ дїн ведере*). А треїа пласѣ есте а-

*) Де кѣнд не афлѣм дн ачеастѣ четате тѣр-

челор пѣцїїї, пѣмаї пентрѣ талентеле шї рѣвна лор прїгонїдї, дитре карїї пѣтѣрѣт шї не Шїнкаї.

Дн прївїнда ачестор дїн зрѣтѣ непорочїдї, съ не тѣлѣгїем, де аре ачі лок тѣлѣгїереа, кѣ пїлдеме алтор вѣрвацї марї дїн сѣлѣл алтор нацїї. Лѣсацї-не съ пѣтѣрѣт не кѣцї-ва. Омер, татѣл націо-палїтѣдїї гречесїї шї а поезїеї аѣ тѣрїт, нїчї нѣ се щїе кѣм, шї рѣтѣкїнд пѣмаї анекдоте деспре дѣнѣл, кїар Гречїї крѣдеа, кѣ ел тѣрїсе ка чершїторїѣ. Сократес фѣ сілїт а веа кѣкъта дн темпїцѣ. Мареле Мілдіадеѣ, тѣлѣтѣторїѣл Атенеї тѣрї дн темпїцѣ. Арістїдеѣ сїнгѣр пентрѣкъ ера преадрепт, фѣ ексїлат. Слѣвїтѣл Темїстоклес вїрѣторїѣл дела Саламіе тѣрї алѣлгат дн Персеїа. Ла Романї: Новїлѣ ероѣ Счїпїо вїрѣторїѣл лѣї Аннївал тѣрї ексїлат прїп чеа маї неарѣ педрептате. Пѣрїнтеле патріеї сале Чїчеро? тѣрї вѣндѣт де Октавіан Август прїп тѣлѣл ачелѣї кѣпїтан, не каре кѣ пѣдїп маї пїнте 'л скѣпасе дела тоарте. Днѣкѣмѣтѣторїѣл шї мареле Крістофор Колѣмѣ фѣ тѣрѣт

дїпанїтѣ, зпїї дїн оаменїї тїнерї трекарѣ прїп школі не дитреавѣ шї прїп скрісорї: Оаре кѣм ар фї дн Молдаво-Ромѣнїа? Ної шї а-стѣдатѣ ле рѣспзндем кѣ ачел проверѣ: „Рѣтѣлї акасѣ шї те хрѣнеде чїнстїт.“ Чїне ва авеа вреодатѣ тревзїндѣ де вѣрвацї харпїчї шї ідеацї, дншї ва къзта дн тоате зпгѣрїле не знде се афлѣ Ромѣнїе. Пѣлѣ атѣнчї нїчї зп нам де акасѣ. Маї тѣлѣт: пѣлѣ кѣнд Ромѣнїї дитре чеїлалцї Ромѣнїї вор трече тот дн категория челорлалцї стрѣнїї, е маре несокотїндѣ а се мїшка чїнева дїн ватра веке. Ачі 'нї вїп дн мїнте статѣрїле Цѣрманїеї. Че днпрѣтѣтѣрї фрѣдесїї! — —

„Ап фіартъ греле ши цінѣт ап темніць спре тѣлцѣмѣт къ афлассе о лѣте поазъ. Дар вѣтѣл Галілеі! Фѣ сіліт а чіті зп ценѣнкѣ де атѣтеа орї псалмїи покѣіндеї, пентрѣкъ доведѣа преа апведерат спре фолосѣл неамѣлѣї оменеск, кѣмкъ соареле стѣ ши плаведїї ка трѣпѣрї маї нїчї кѣм сѣпт, се ротеск. Гѣтенберг афлѣторїѣл тїпографїей, апвїповѣдїт къ апѣлѣ кѣ тѣїестрїї дрѣченїї, ера сѣ кадѣ жѣртѣф фанатїстѣлѣї ши интересѣлѣї де ванї чѣл прїгопеа. Мїнѣлеа поезїей Shakespear енглезѣл, авїа дѣпѣ о сѣтѣ де анї фѣ кѣпоскѣт че ценїѣ череск ера. Шїллер ал Церманїлор трѣїа кѣ писанїї ши преа не сѣпїре. Jean Paul череа мїлѣ дела Александрѣ Аппѣратѣл Рѣнїлор. Песталондї реформаторѣл педагогїей п'авеа ап Елвѣдїа са нїчї хрѣпа де тоате зїмеле, ши кѣ теодатѣ нїчї хѣртїе не каре сѣ ши скрїе скѣмпеле сале кѣрдї шчл. шчл. шчл.

Не ачеа пласѣ де оаменї, карїї кїар дїн вїпа ши дїн слѣвичїнїле лор апѣлѣ дїн царѣ ап царѣ, сокотеск, кѣ нїчї пої нїчї Молдавѣ-Рѣмѣнїї авем а о номенї аїчї.

Г. Барїц.

ІКОАНА ПЪМЪНТЪЛЪІ

с а з

Карте де Цеографїе

скрїсѣ де

І о а н Р ѣ с ,

Професорѣл де Цеографїе ши Історїа Ыніверсалѣ
ап Лїчѣл дїн Блаж,
ап треї томѣрї.*)

Лїпса знеї кѣрдї де цеографїе, каре пре лѣнѣгъ апсѣнїреа де а кѣпрїнде ап

*) Апцїндѣрїле трїмїсе лѣнѣгъ Nr. 45 не фїїнд пентрѣ о парте вѣнѣ о четїторїлор де ажїнс,

сіне аптреагѣ ачѣста цїїндѣ, дѣпѣ чеа де акѣм старе полїтїкѣ ши челе маї поазѣ дескоперїрї фѣкѣте аптр' апса, се аппрезѣне ши пре чеа де а пѣ фї преа волѣмї-поасѣ ши преа скѣмпѣ, апѣлѣт сѣ спарїе воѣа ши а четїторїѣлѣї ши а кѣмпѣрѣторїѣлѣї, маї алес ап провїндїїле поастрѣ де тѣлт ера де тодї сїмдїтѣ; ши кѣ тоате кѣ де обїце дорїам, ка врепн бѣрѣват, кѣ дестѣле кѣпоцїнде де астѣел де цїїндѣ, се аптрепрїнѣз о лѣкѣре атѣт де фолосїтоаре обїцїї, апсѣ тоатѣ ачѣста ацентаре пѣтѣ акѣм не аѣ фост зѣдарнїкѣ. Дечї кѣ атѣта маї маре вѣкѣрїе апшї еа прїлеж маї жос апсепнатѣл а фаче кѣпоскѣт прїп ачѣста тѣтѣрор Рѣтѣнїлор де обїце, іарѣ маї де осевї челор дїн провїндїїле австрїаче, кѣмкъ ачѣастѣ апделѣпгѣтѣ а тѣтѣрор ацентаре, прїп тїпѣрїреа маї сѣс вестїтеї кѣрдї ап Тїпографїеа де аїчї, де плїн ши ап тот кїпѣл кѣт маї кѣрѣнд ва сѣ се апплїнеаскѣ. Фолосѣл знеї асеменеа кѣрдї, ши хѣрнїчїеа преа вреднїкѣлѣї Автор ал ачѣдїа, сѣлнт маї кѣпоскѣте обїцїї, де кѣт се аївѣ трѣвїндѣ де енкомїѣ, сѣз рекѣмѣндаре. Кѣпрїнсѣл пре скѣрт ал ачѣїа, дѣпѣ апсеснї апсепнѣрїле авторѣлѣї, вор фї апдестѣлїте а апплїнї тот, че ар пѣтеа асе маї поѣтї дїн партеа амѣндѣрора, прекѣм зрѣмеазѣ: —

„Маї сѣс апсѣмпѣага Карте кѣпрїнде дескрїереа челор чїпчї пѣрдї а пѣмѣнтѣлѣї; апсѣ Европѣї, ка пѣрдїї маї алесе ши маї аптерѣсѣтоаре, сѣз дат лок маї тѣлт, ши

грѣвїм а фаче кѣпоскѣтѣ ачѣастѣ преа дорїтѣ карте ши прїп органѣл ачѣстѣї Фѣї, ка пѣнѣ а пѣ о анѣка нїде спекѣландїї, сѣ свскрїе ла данса тодї дорїторїї де а о авѣа-Ред.

челе-лате саз лзат дн тьсъръ маї мікъ, пьтаї дн томъл а трийлеа.“

„Дескриереа фиеше кьрїи цьрї сть дїн доаз пьрцї: А) Песте тот, Б) Дн парте саз Топографїа. Дн чеа дїн тькї дн 8—14 §§. сь арать: Мьрциїереа, Пьсътъра цеографїкь, шї Мьрїмеа саз Аріа; Пьтлїнтел шї Кліма, Інсълеле, Апеле, Продьктеле, Лькьвїторїї, Характерьл лор, Кьлїтъра дн Шїнде шї Арте, Індьстріа дн Мьестрїї шї Негьдьторїа; Форма кївернісіреї, Пьтереа, шї Днцїрїуреа цьрїї. Дн Топографїе сь дескрїе маї днтлї четатеа кьпетенеаскь, апої алге локьрї маї алъсе, орлїндїте дн кьт поате фї дьпъ депьртареа лор дела четатеа кьпетенеаскь: спре амеазь-поапте, рьсърїт, амїазь-зі, шї апъс; саз дьпъ провїндїї, кьргьтоаре, депьртареа де ла маре, ш. а. кь ачел скоп, ка сь се днлеснеаскь афлареа лор пе харте. Дн Топографїе сь дншїрь шї дьрьтлїтєрїе Четьдїлор веки кь адьчереа амїпте а стрьлвчїрїї лор де атлпча; шї їарь локьрїле дн Історїе дн сьтпнате.“

„Ньтмеле фрлїчешїї, енглезьцїї, іспьнешїї, портьгьлешїї, немцьцїї, ш. а. де рлїнд сь скрїв дьпъ кьт сь пропъндїе; днсь кьнд вїн днтлї днтрь () шї дьпъ кьт сь скрїв, шї челе маї тьлте шї льтїнеше.“

„Саз стрьдвїт Авторьл а да вїацъ матерїей сьчї; пентрь ачъеа дн дескрїереа локьрїлор маї днтерьсате, а четьдїлор маї марї, а характерьлї шї а датїнїлор зпор попарь аь стат маї тьлт деклї лар фї льсат чева сістемъ преа стрлїне зрнатъ: де знде дескрїереа песте тот дн знеле цьрїе де о тьсъръ кь Топографїа; їарь дн челе маї депьртате маї маре ка ачаста.

Дн ачестеа тотешїї аз фост сілїт а сь дндрепта дьпъ днлгьстеле марцїнї а кьрцїї, ка пь трекулїдъле сь се днпїедече ажнцереа еї шї ла чеї кь мїжлоэче маї де рлїнд днзестрацїї.“

„Термїнеле че лїпсеск дн лїмба рьтлїнеаскь леаз днпрьтлїтат маї кь самъ дела чеа льтїнеаскь; днсь дьндлїсе дн кьт аз фост кь пьтїндъ формъ рьтлїнеаскь. Дн днлгьнцїрареа кьвїнтелор стрїеїне саз цїнзт калеа де мїжлок; їарь формареа стїльлї фь дндрептатъ маї тьлт дьпъ кьрцїле весерїчешїї.“

Ачесте 3 томьрї вор кьпрїнде, фїеше каре ка ла 20 де коале дн октав маре, тїпьрїте пре хьртїе фрьмоась шї кь лїтере кьрате. Прецьл знеї коале ва фї пентрь DD. Сьскрїїторї кьте 3 кр. дн арцїнт пре хьртїе де тїпарїз днсь фрьмоась, саз 4 кр. тот асемеїеа пре хьртїе велїпъ, каре дн вор пьлті ла сьлрїшїт, кьнд вор прїїмї адекъ кьрцїле фрьмос легате.

Дечї сьнт рьгацї прїп ачаста тоцї ївїторїї де лїтератъра націоналъ, кьцї ле дь тьлїа, прїп о мікъ жертвъ де о сьтмъ неїсемпътоаре, кьт есте 3 саз 4 фїорїнї дн арцїнт пентрь тьстреле томьрїле, а ажьта о днтрєпрїндере атлїт де фолосїтоаре, шї а кьцїга, пентрь ачєї пьцїнеї ванї о комоарь де челе маї скьтпне шї маї днтересанте кьноцїнде.

Термїнл, пьлпъ дн каре сь ащеапть трїмїтереа Чїнстїтелор Ньте, есте сьлршїтлї лїї Іанварїе ал аплїлї 1842.

Спре адьпареа сьсєкрїерїї сьнт рьгацї маї кь самъ зрмьторїї ТТ. DD.

а) Дн Трансїлванїа: Алпїнї Константїн, Протопол дн Медїанш. Балдї Теодор, Прот. дн Клєж. Барїц Георгїе, Редактор

дн Брашов. Бѣділа Петръ, Прот. дн Сивіѣ. Деак Іоан, Парох дн Сас-себеш. Фараго Іліе, Прот. дн М. Ошорхеаѣ. Ман Нікѣлае, Прот. дн Сивіѣ. Молнар Константин, Прот. дн Бѣлград. Марчан Тома, Прот. дн Деж-Огна. Маріан Іоан, Вікаріѣ дн Нѣсъѣд. Міхалі Грігоріе, Прот. дн Злагна. Панфалві Константин, Вікаріѣ дн Хенедоара. Поповіч Авесалом, Прот. дн Аврѣд. Серені Теодор, Вікаріѣ дн Фѣгъ-ранш. Сімонеті Іоан, Прот. дн Сас-Регін. Шѣлѣу Александрѣ, Вікаріѣ дн Шѣмлеѣ. Товіас Александрѣ, Парох дн Аврѣд.

б) дн България: Арон Теодор, Канонік ші Префект Цімпасіѣлѣ дн Беѣш. Берчан Стефан, Парох дн Логож, Гавра Александрѣ, Профессор дн Арад. Лѣзьрескѣ Павел, Парох дн Ліпова. Молдован Васіліе, Парох дн Арад. Сіларі Іосів, Dr. de Теологіе ші Секретаріѣ дн Орадіа-Маре. Теодоровіч Іоан, Парох дн Пещеа.

в) дн Валахія: Мѣерескѣ Іоан, Инспектор дн Країова. Романов Іосів, Лівреріѣ дн Бѣкереці.

д) дн Молдова: Ніка Дімітріе, Лівреріѣ дн Іаш.

DD. Кѣлегѣторі пре лѣнгѣ деосевіѣтѣ тѣлѣшніѣ вор пріімі дела 11. екземпларе ѣнѣл дн чіпсте. Екземплареле се вор тріміѣе фѣръ вре о днгрехере а DD. Кѣлегѣторі. Нѣмеле ші вані се вор тріміѣе аічі ла днсѣш Авторѣл.

Маї презрѣтѣ днѣшт пентрѣ корекѣтѣрѣ ші форма дн афарѣ а кѣрѣці, дн парѣа Тіпографіеі се ва пѣне тоатѣ сілінѣа, ка сѣ тѣлѣшѣаскѣ пре DD. сѣвѣкрііторі.

Блаж, 18/50. Окт. 1841.

Дн парѣа Тіпографіеі
Т. Сірагіу м. р.,
Префект ші Проф.

ТОАМНА.

Трекѣ вара кѣлѣдроасѣ
Вені Тоамна чеа фрѣмоасѣ
Шѣлѣлшѣгаты де род.
Авѣш вѣ ші деалѣрї сѣнѣ
Де гласѣрї де вое вѣнѣ
Ал веселѣлѣі пород.
Бѣрваці, фетей, прѣнчі алаергѣ,
Бѣтрѣнї сѣ сілеск сѣ теаргѣ
Ла кѣшпїі, ла лѣнчі, ла вїі,
Днѣсѣ, днжос се-фрѣнѣштѣ,
Кѣлег, адѣнѣ ші кѣштѣ
Кѣ гласѣрї днпалте, вїі.
Днї порѣшѣлѣ днї карѣ,
Алѣці кѣшпїіле арѣ
Ші арѣнк семѣлѣтѣрї,
Фасоале, тазѣре, ліпте
Кѣлесе де маї пайнте
Се-ѣсѣк дн вѣтѣтѣрї.
Тінара лѣсѣнд павѣоѣі
Дескѣлѣ стрѣнѣе картоѣі
Шѣлі грѣшѣдеде шѣрѣн лок.
Фетїде, прѣнчі адѣн прѣне,
Мере, гѣтѣі, пѣчі, алѣне,
Тот кѣ сѣлѣтѣрї ші кѣ жок.
Авѣш нїменї сѣрак нѣ е,
Ленешѣл кіар сѣ вѣ спѣе
Кѣ ші ел чева а стрѣнс,
Ліпсіѣл нѣ маї чершеде,
Авѣш стѣ ші се-кѣеѣе,
Маї пайнте де а пѣлѣс.
Кѣ ѣн кѣвѣшт тоамна фаче
дн тоатѣ латѣреа наче,
Прін Дѣмнезеескѣл дар.
Де ші фрѣнѣа шѣгѣлѣнеѣе,
Се-скѣтѣрѣ, се-топенеѣе,
Дар фїе, ва шѣверзі іар.

А. Пана.